

ธรรมานาคาส์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

“เบญจกัลยาณี”

“เบญจกัลยาณี” คือสตรีผู้มีศุภลักษณะ หรือลักษณะอันงามพร้อม ๕ ประการ มาจากคำว่า “เบญจ” หรือ ปنج ในภาษาบาลี แปลว่า ห้า กับ “กัลยาณี” แปลว่า หญิงงาม

สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวถึงลักษณะของเบญจกัลยาณีโดยอ้างอิงจาก อรรถกถาธรรมบท เรื่องนางวิสาขา มหาอุบาสิกา สรุปลักษณะของเบญจกัลยาณีไว้ดังนี้

๑. ผมงาม มีผมยาวเกล้ารัดไว้ที่ท้ายทอยเบื้องหลัง ตั้งกำหางนกยูง เมื่อปล่อยปลาย ผมตกไปตามลำตัว ปลายผมจะเป็นวงวกซ้อนงอนขึ้นเล็กน้อย (ผู้หญิงสมัยพุทธกาลคงนิยมตัด ปลายงอน)
๒. เนื้องาม เนื้อหุ้มพินที่เราเรียกกันว่าเหงือกนั้น มีสีแดงเหมือนลูกพลับสด เรียบสนิท ติดแนบแน่นอยู่กับพิน
๓. กระจุกงาม กระจุกที่ว่าคือพินที่ขาวเป็นเงาลึกสม่ำเสมอ เรียบสนิทไม่ขีดไม่ห่าง
๔. ผิวงาม แม้เป็นคนผิวดำ ก็ดำสนิทเป็นมันเหมือนบัวเขียว หากเป็นคนผิวขาว ผิวก็ ขาวนวลเหมือนสีกลีบดอกกรรณิการ
๕. วัยงาม ต่อให้มีลูก ๑๐ คน ก็ดูเหมือนมีเพียงคนเดียวเท่านั้น ความหมายคือถึงจะมี อายุก็ยังไม่แก่ชราเหมือนยังสาว

อีกฉบับที่กล่าวถึงเบญจกัลยาณีคือ อรรถกถาชาดก สรุปลงได้ว่า

๑. ผิวงาม มีผิวกายงามเปล่งปลั่งดังผลประยงค์สุกหรือดั่งสีทองคำธรรมชาติ โดยมีต้อง
ใช้เครื่องประเทืองผิว
๒. เนื้องาม มีฝ่ามือ ฝ่าเท้า และริมฝีปากเป็นสีแดงดุจดุจดด้วยน้ำครั่ง หรือดั่งสีแก้ว
ประพาพแดง หรือดั่งผ้ากำพลแดง
๓. เล็บงาม เล็บมือและเล็บเท้าทั้ง ๒๐ นิ้วที่ยังไม่พ้นเนื้อออกมา มีสีแดงดุจน้ำครั่ง
ส่วนที่พ้นเนื้อออกมาแล้ว มีสีขาวเหมือนสีสังข์และสีนมสด
๔. ฟันงาม ฟันทั้ง ๓๒ ซี่ขาวสะอาดและเรียบชิดสนิทเป็นอันดี ดุจดั่งแก้วที่นายช่างได้
เจียรระไนแล้วจัดเรียงไว้อย่างเป็นระเบียบ
๕. วัยงาม แม้จะมีอายุมากแล้ว ก็ยังมีผิวพรรณผุดผ่อง ไม่มีริ้วรอย ผมดำสนิทเหมือน
หญิงสาวแรกรุ่น

สมัยพุทธกาล นางวิสาขาถูกยกให้เป็นผู้เป็นเบญจกัลยาณี อาจด้วยเพราะนางเป็นลูกสาว
เศรษฐี ได้อยู่ดีกินดี กินอิมนอนหลับเต็มที เมื่อประกอบกับความใจบุญ ใฝ่ธรรมะ จึงงามทั้งกาย
และใจ จนมีอายุยืนถึง ๑๒๐ ปี

นางวิสาขามีบุตรชาย ๑๐ คน บุตรหญิง ๑๐ คน บุตรทั้งหลายมีบุตรชาย-หญิงอีกคนละ ๑๐
ตลอดชีวิตของนางมีบุตรหลานถึง ๘,๔๒๐ คน จะเดินทางไปไหนก็มีทายาทห้อมล้อมเป็นหมู่
แต่น่าอัศจรรย์ที่ผู้คนดูไม่ออกเลยว่าคนไหนคือนางวิสาขา เพราะแลไปเห็นเป็นหนุ่มสาวเสมอ
เหมือนกันหมด

**อ้างอิง : สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๑ ,
อรรถกถาชาดก พ.ศ.๒๕๓๙**

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

คุณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ